

Невмержицький Н.

КПІ ім. Ігоря Сікорського

ІМПОРТ ХІМІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Повномасштабна війна суттєво змінила обсяги і структуру імпорتنих операцій України, шляхи поставок. Виробники хімічної продукції змушені адаптуватися до нових реалій. До 24 лютого минулого року частка хімпрому становила десь 3% ВВП, на початок 2022 року в Україні було близько 4 тис. підприємств хімічної галузі. У період повномасштабного вторгнення хімічна галузь втратила близько 5-6 млрд дол. тільки від падіння виробництва і продажів, майже 600 млн дол. прибутків і близько 2 млрд дол. - вартість виробничих потужностей. Як наслідок - наразі 78% усієї хімії, яку споживає Україна - це імпортна продукція. Частка регіонального хімічного імпорту з країн ЄАЕС зменшилася до 3,5%, а експорту - до 4% за підсумками березня-грудня 2022 року. Протягом квітня-вересня 2022 року, національні товаровиробники та трейдери хімічної продукції мінімізували зовнішньоторговельний обіг з Росією та Білорусією, заміщаючи їхні поставки із інших країн, таких як Польща, Румунія, Туреччина, Китай, Литва та інші.

Незважаючи на це хімічна промисловість України продемонструвала стійкість завдяки широкій товарній диверсифікації, секторальній диференціації та високій структурній частці хімічних виробництв, орієнтованих на внутрішній ринок і відповідальні за задоволення потреб військово-промислового комплексу та Збройних Сил України. Багато підприємств успішно пристосували свій менеджмент до нових умов функціонування в умовах війни та військових дій. Проте внутрішнє товарне виробництво хімічної продукції у січні-вересні 2023 року продовжує функціонувати в обмеженому та нестабільному форматі. Частина виробників хімічної продукції змінює свою стратегію, спрямовуючи увагу на імпортну сировину та напівфабрикати, що призводить до збільшення сировинної імпортозалежності у деяких секторах. На більшості економічно активних хімічних підприємствах стабільність товарного виробництва залишається непостійною. Спостерігається поглиблення сировинної імпортозалежності в галузях з вищою доданою вартістю та виробництва кінцевої товарної продукції, хоча частково відбувається адаптація національних виробників до цієї ситуації. Важливою проблемою стало погіршення експортних показників хімічної продукції. У лінійному періоді (з березня по вересень 2023 року в порівнянні з відповідним періодом 2022 року) спостерігалось зменшення експортних поставок на 20%, що свідчить про негативний тренд. Зміни у географії та серед споживачів на зовнішніх ринках хімічної продукції стають характерними, що може мати довгострокові наслідки для національної хімічної промисловості.

Зростання собівартості виробництва та критичне зменшення фінансових можливостей виробників хімічної продукції стали серйозними викликами, навіть при певному ціновому рості. Загалом, прогнозування розвитку ситуації в хімічній промисловості України до кінця 2023 року ускладнене через багато невизначених факторів.

Перелік посилань:

1.Ковеня Т.В. Аналітична оцінка ситуації у хімічній промисловості України та на внутрішньому товарному ринку хімічної продукції за підсумками січня-вересня 2023 р. / Т.В. Ковеня. // ДП «Черкаський НДІТЕХІМ». – 2023. – С. 17–18.

2. Батракова, Т., Фоменко, С. Сучасний стан зовнішньої торгівлі України в умовах економічної нестабільності.// Цифрова економіка та економічна безпека - 2023 4(04), С- 56-62. <https://doi.org/10.32782/dees.4-10>

3.Покровська Н. М. Актуальні тенденції інвестування хімічних підприємств України/ Н.М. Покровська. / Наукові записки Львівського університету бізнесу та права.— 2021. - Том 30 – С. 167-175.